

Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi: Hatay İli Örneği

Ali Mazı¹

Özet: Bu araştırmanın amacı Hatay İli Reyhanlı İlçesinde görev yapan öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Hatay İli Reyhanlı İlçesinde farklı okul türlerinde çalışan 1460 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle rasgele seçilen çalışan 99'u kadın ve 98'i erkek toplamda 197 öğretmenden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında Tanhan ve Şentürk (2011) tarafından geliştirilen ve 23 maddeden oluşan "Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumu Ölçeği (SİDÖTÖ)" ile birlikte öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda ise Tukey-HSD testi tercih edilmiştir. Veriler bilgisayar ortamında SPSS 21 ve Mplus 7 ile çözümlenmiştir. Verilerin analizine geçmeden önce ölçeğin genelinde normallik incelenmiştir. Skewness değeri -1 ile +1 değerleri arasında olduğu belirlendi ve Q-Q Plot şekli incelenmiş sonuç olarak verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik tutumları "kararsız" düzeyde olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra istenmeyen davranışlara yönelik öğretmenlerin tutumları cinsiyet, medeni durum ve yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değişmediği görülürken, okul türü değişkenine göre ise istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde değiştiği bulunmuştur. Öğretmen tutumları okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılığın sadece ortaokul öğretmenleri ile anaokulu öğretmenleri arasında olmadığı ayrıca lise öğretmenleri ile anaokulu öğretmenleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: İstenmeyen davranış, öğretmen tutumu, tutum, öğretmen

DOI: 10.29329/mjer.2019.202.2

Examination of Teacher Attitudes Towards Undesirable Intraclass Behaviours of Student: Sample of Hatay Province

Abstract: The objective of this research is to review the teachers' attitudes towards students' intraclass undesirable behaviours who working in Reyhanli District of Hatay Province from various variables. The universe of this research, which was made by using descriptive survey model, is comprised of teachers, who were working in various schools in Reyhanli District of Hatay province in the academic year of 2018 – 2019. The sample of the study is comprised of 197 teachers in total, i.e. 98 male teachers and 99 female teachers, who were selected out of this universe randomly by using simple assignment sampling method. In the research, we used the "The Scale of Teachers' Behaviors to Undesirable Behaviors in Class (SIDOTO)" developed by Tanhan ve Şentürk (2011) and comprised of 23 items, as well as "Personal Information Form" developed by the researcher in order to determine the demographical characteristics of teachers. Regarding sub-goals we determined, we used arithmetic mean to determine teachers' attitudes, independent samples t-test to determine its correlation with gender and marital status variables, and ANOVA tests to examine its correlation with the variables of age and type of school. Data were analysed in the computer environment by using SPSS 21 and Mplus 7 programs. The Skewness value were found to be between -1 and +1 and Q-Q Plot figure shows that the

¹ Ali Mazı, Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen, Türkiye ORCID: 0000-0001-9188-8583

İrtibat Yazarı: maziali.46@gmail.com

data were assumed as having normal distribution. According to the results of the study, the level of teachers' work-related quality of life was determined as "average". We observed that the attitudes of teachers were insignificant statistically by gender, marital status and age variables, but that it was statistically significant by the variable of type of school. According to the variable of the type of school, we determined that the attitudes of teachers showed statistically significant difference not only among secondary school teachers and kindergarten school teachers but also among high school teachers and kindergarten school teachers showed statically significant difference.

Keywords: Undesirable behaviours, teachers attitudes, attitude, teacher

GİRİŞ

Her toplumun bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için kendine özgü bir eğitim sistemi vardır. Bu eğitim sistemleri birbirinden çok farklı şekilde yapılmış olsa da benzerlikler taşımaktadır. Bu benzerliklerin en önemlisi okullardır. Planlı eğitim-öğretim faaliyetlerinin yapıldığı okullar, bütün toplumlar için ortak olduğunu söylenebilir. Eğitim-öğretim faaliyetleri okulların alt birimleri olan sınıflar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Sınıf ortamının ise kendine has kültürü ve iletişim dinamiği bulunmaktadır. Farklı kültürden, dilden, birbirinden farklı ilgi ve becerileri olan öğrencilerden oluşan sınıflar, çok farklı davranışsal sorunlara neden olmaktadır. Bu yüzden öğrenci kaynaklı istenmeyen davranışlar sınıf içinde ortaya çıktığında öğretmenlerin bu duruma müdahalesinde kullanacağı yöntem ve iletişim teknikleri, sınıf yönetimi kavramının en önemli boyutunu oluşturmaktadır (Tanhan ve Şentürk).

Sınıf içi istenmeyen davranışla ilgili herkesin kabul edeceği ortak bir tanım bulunmamaktadır. Fakat birçok araştırmada istenmeyen davranışın tanımlaması yapılmıştır. Balay (2003), istenmeyen davranışın ne olduğu konusundaki farklılığı, sınıf seviyesi, yürütülen faaliyetin türü, öğrencilerin yaşları ve davranışları, önceki yaşantıları ve öğretmen beklentilerine dayandığını belirtmiştir. Ayrıca davranışın algılanma biçimine, davranış kimin yaptığına, davranışın kime yapıldığına, davranışın yapıldığı zamana ve yapılma biçimine göre de farklılık gösterebilir (Öztürk, 2003). Burden (2005) ise öğrencinin kendisinin ve arkadaşlarının öğrenme süreçlerini engelleyen ve öğretmenin öğretim sürecini olumsuz etkileyen her türlü davranış olarak tanımlamaktadır. Her sınıfta istenmeyen öğrenci davranışı meydana gelebilmektedir (Arwood, Marrow, Lane, ve Joliette, 2005). Fakat istenmeyen öğrenci davranışının miktarı her sınıf için aynı değildir. Bu durum öğretmenin sahip olduğu sınıf yönetimi becerileri ile açıklanabilir. Bu beceriler sınıf yönetiminin önemli bir boyutudur (Curwin ve Mandler, 1998). Birçok öğretmen akademik olarak bu becerilere sahip değildir bu durum sınıfta istenmeyen davranışlarla mücadele etmesinde olması gerekenden daha fazla süre harcamalarına neden olacaktır. (Rosen, Taylor, O'Leary ve Sonderson, 1990). Öğretmenlerin istenmeyen davranışlarla mücadele sürecinin, kimi zaman uzayabilmesi onların mesleki ve kişisel olarak yıpranmalarına neden olmaktadır. Ayrıca bu süreçte öğretmenler duyuşsal olarak karmaşaya girmekte ve olumsuz tutum geliştirmektedirler.

Tutum için sosyal psikologlar tarafından çeşitli tanımlar yapılmıştır. Yapılan her tanımda tutumun farklı bir yönü ele alınmıştır. İnceoğlu'na (2004) göre tutum, bireyin çevresindeki bir simgeyi, bir varlığı ya da bir olayı olumlu ya da olumsuz bir şekilde değerlendirme eğilimi olarak tanımlamıştır. Özgüven (1994) ise tutumu bireyin grubu, kişiyi, düşünceyi veya olayı kabul etme ya da reddetmesi sonucu gözlenen duygusal bir hazır bulunuşluk şekli olarak tanımlamaktadır. Sınıf için istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmenler öfke, çaresizlik, bıkkınlık gibi olumsuz tutumlara sahip olabilirler. Bu durum karşısında öğretmenlerin şevkleri kırılmakta ve verimlilikleri düşmektedir. Okullarda eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenleyen öğretmenlerin tutumları, örgütün amaçlarını gerçekleştirme açısından önem arz etmektedir (Can, 2013). İstenmeyen öğrenci davranışına yönelik öğretmen tutumu ile ilgili çok sayıda araştırma (Alkan, 2017; Alım, Doğanay ve Elikesik, 2007; Cebeci ve Şirin, 2017; Dağlı ve Baysal, 2011; Esen, 2006; Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2009; Tanhan ve Şentürk, 2011) bulunmaktadır. Bu araştırmalarda, istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumunun kararsız düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Belirtilen araştırmaların çoğunda öğretmen tutumlarının demografik değişkenlere göre değişimleri incelenirken Esen'in (2011) araştırmasında ilk ve ortaöğretimdeki öğretmenlerin kullandıkları disiplin türleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu araştırmanın sonucunda sadece sınıf öğretmenliğine uygun çeşitli okul türlerinden mezun olan öğretmenler ve bu öğretmenlerin benimsedikleri disiplin türleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmuştur. Yapılan araştırmaların bazılarında öğretmen tutumları, cinsiyet ve okul türüne göre anlamlı farklılık göstermezken, bazılarında ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu doğrultuda değişkenlerin, farklı çalışma grupları açısından incelenmesinin, öğretmen tutumlarına bütüncül bir bakış açısı sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin yaşlarının ve medeni hallerinin tutumlarına etkisinin incelendiği çalışmaların az olduğu görülmektedir. İstenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının hangi seviyede olduğu, hangi değişkenlerden etkilendiği önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı Hatay İli Reyhanlı İlçesinde görev yapan öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarını cinsiyet, medeni hal, yaş ve okul türü değişkenleri açısından incelenmesini içermektedir. Bu kapsamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ne düzeydedir?
- İstenmeyen öğrenci davranışına yönelik öğretmen tutumları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterir mi?
- İstenmeyen öğrenci davranışına yönelik öğretmen tutumları medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterir mi?
- İstenmeyen öğrenci davranışına yönelik öğretmen tutumları yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterir mi?

- İstenmeyen öğrenci davranışına yönelik öğretmen tutumları okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterir mi?

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi sunulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarını farklı değişkenler açısından değişimini incelemek için nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama (Survey) modelleri, var olan bir durumu var olduğu şekliyle ortaya koymayı hedefleyen bir araştırma yaklaşımıdır(Karasar, 2006).

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Hatay İli Reyhanlı İlçesinde resmi okullarda görev yapan 1460 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Hatay ili Reyhanlı ilçesinde farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerden basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle rasgele seçilen 197 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ile ilgili betimleyici istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlere Ait Betimleyici İstatistikler

Değişkenler	Gruplar	(N)	(%)
Cinsiyet	Kadın	99	50.3
	Erkek	98	49.7
Yaş	25 Yaş altı	41	20.8
	26-30 Yaş	57	28.9
	30-36 Yaş	51	25.9
	36 Yaş ve üstü	48	24.4
Medeni Durum	Bekâr	99	50.3
	Evli	98	49.7
Okul Türü	Anaokulu	22	11.2
	İlkokul	53	26.9
	Ortaokul	89	45.2
	Lise	33	16.8

Tablo 1’de görüldüğü gibi bu araştırmaya katılan öğretmenlerin 99’u (%50.3) kadın ve 98’i (%49.7) erkektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde ise: 25 yaş altı 41 öğretmen (%20.8); 26-30 yaş aralığı 57 öğretmen (%28.9); 30-36 yaş aralığı 51 öğretmen (%25.9); 36 yaş ve üstü 48 (%24.4) öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumlarına bakıldığında ise Bekâr 99 öğretmen (%50.3) ve 98 öğretmen (%47.7) evlidir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türüne göre dağılımları şu şekildedir: Anaokulu 22 öğretmen (%11.2);

ilkokul 54 öğretmen (%26.9); ortaokul 89 öğretmen (%45.2) ve Lise 75 (%16.8) öğretmenden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın bu bölümünde veri toplama aracı hakkında bilgi verilmiştir.

Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği. Bu araştırmada Tanhan ve Şentürk (2011) tarafından geliştirilen “Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği (SİDÖTÖ)” kullanılmıştır. Ölçekte “Davranışsal Boyut” ve “Duyuşsal Boyut” olmak üzere 2 boyut bulunmakta ve toplamda 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli Likert tipi şeklinde geliştirilmiştir. Ölçeğe katılım düzeyleri; “1 - Hiç katılmıyorum (1.00-1.80), 2-Katılmıyorum (1.81-2.60), 3- Kararsızım (2.61-3.40), 4-Katılıyorum (3.41-4.20) ve 5-Kesinlikle katılıyorum (4.21-5.00) şeklindedir.

SİDÖTÖ'nün geçerlilik ve güvenilirlik analizleri gerek Tanhan ve Şentürk (2011) tarafından gerekse bu çalışmada yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için Tanhan ve Şentürk (2011) Cronbach's Alpha değerini hesaplanmış ve .85 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise Cronbach's Alpha değeri ise .90 bulunmuştur. Buna göre Cronbach's Alpha değeri .70 üzerinde olduğu için kullanılan bu ölçek güvenilir olarak kabul edilmektedir.

Tanhan ve Şentürk (2011) ölçeğin geçerliğini bulmak için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve CFI, GFI, RMR, RMSEA ve AGFI değerlerini sırasıyla .93, .89, .081, .084 ve .85 bulmuştur. Ölçeğin uyum indeks değerleri Tablo 2'e göre incelendiğinde ise uyum ölçütlerinin “kabul edilebilir” düzeyde olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada yapılan doğrulayıcı faktör analizi ilgili sonuçlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

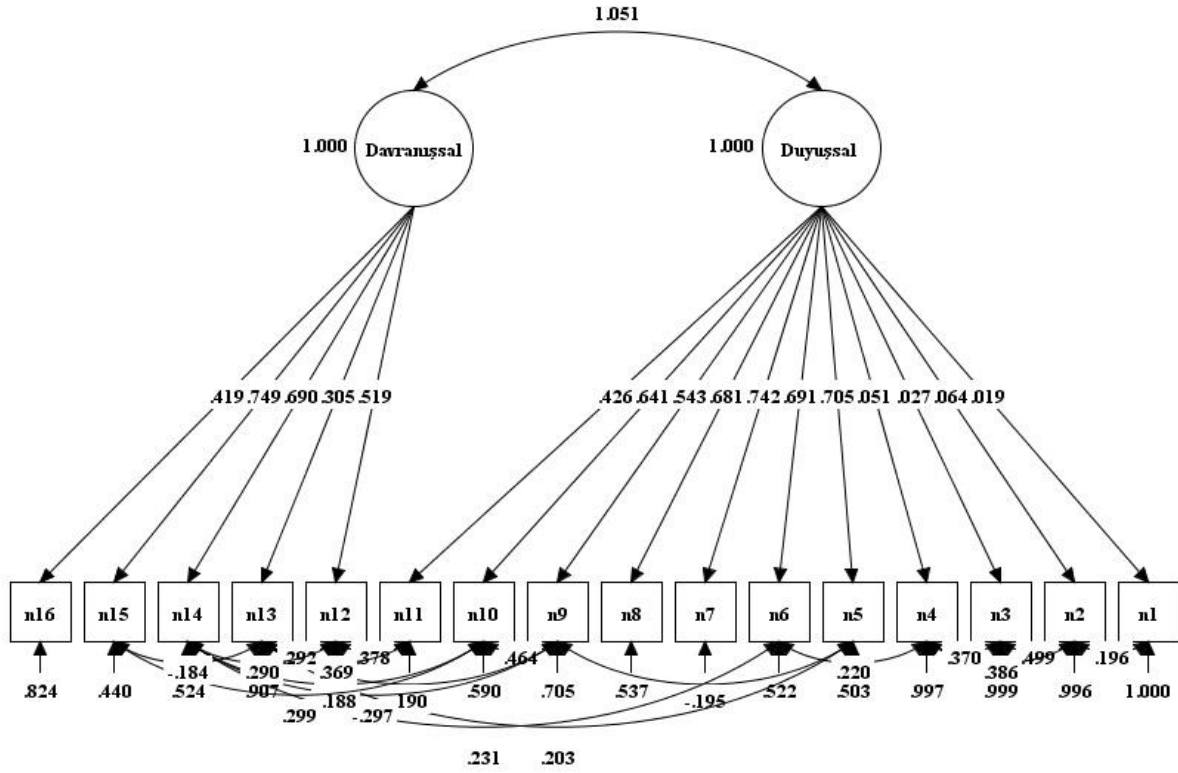
Index	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Araştırma Bulgusu	Sonuç
χ^2/sd	0-3	3-5	1.42	Mükemmel Uyum
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.97	Mükemmel Uyum
TLI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.958	Mükemmel Uyum
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .08$.05	Mükemmel Uyum
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .10$.046	Mükemmel Uyum

Model uyum indekslerine bakıldığında CFI, TLI, değerleri 0,95'in üzerinde olup mükemmel uyum düzeyinde oldukları görülmektedir. χ^2/sd ve SRMR indeksinin ise mükemmel düzeyde olduğu görülmektedir.

RMSEA indeksinin ise 0.05 altında olması çok yakın model veri uyumuna sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca RMSEA indeksinin 0.08'e kadar olması kabul edilebilir düzeyde olduğuna

işaret etmektedir. RMSEA indeksinin. 10'den eşit veya büyük olan modellerde ise zayıf model veri uyumu göstermesini nedeniyle kabul edilmemektedir (Browne ve Cudeck, 1993). Tabloda RMSEA indeksinin mükemmel uyum gösterdiği anlaşılmaktadır.

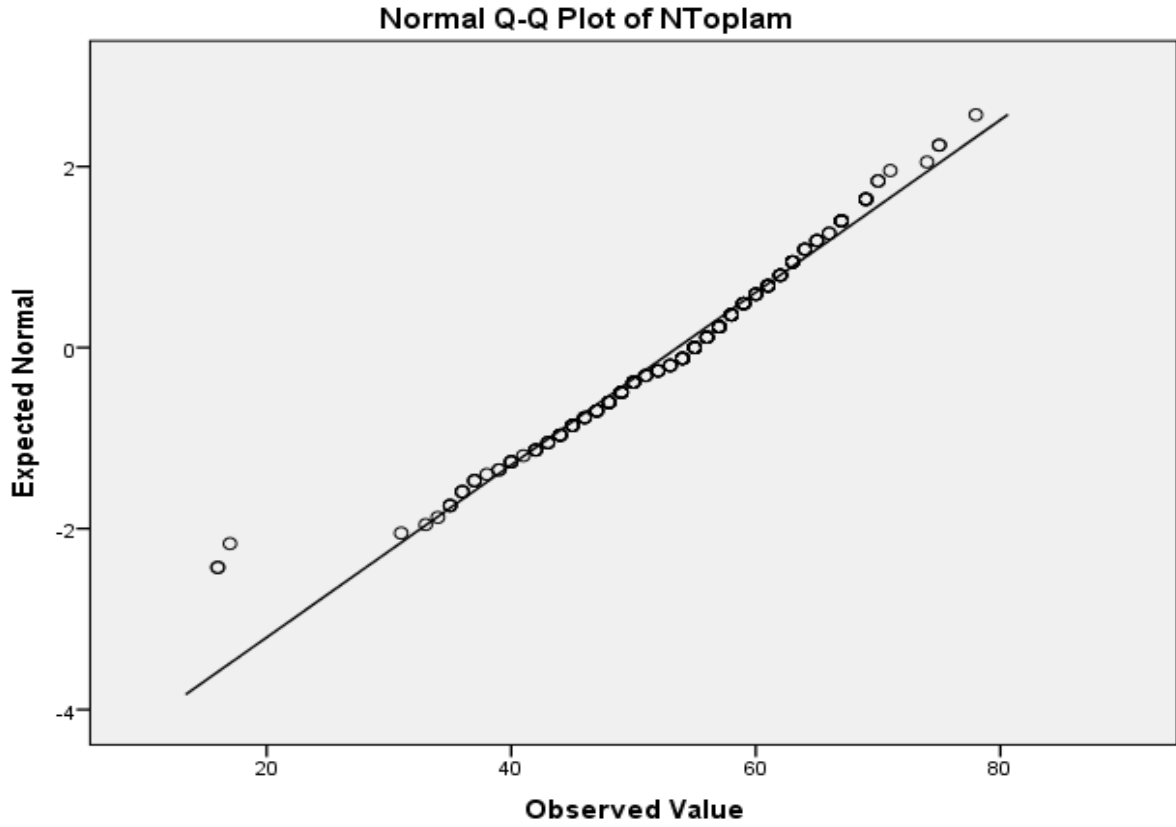
Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeğine ilişkin doğrulayıcı faktör analizi modeli Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. SİDÖTÖ'nün Yönelik Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeli

Verilerin Analizi

Uygulanan ölçek formlarından 197'si değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen verilerin analizinde SPSS 21 istatistik paket programından yararlanılmıştır. Öğretmenlerin tutumlarını belirlemek amacıyla betimsel (frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma) istatistikler yapılmıştır. Büyüköztürk (2009)'e göre betimsel istatistik, gözlem sonuçlarını betimlemeyi ve mevcut durumu özetlemeyi konu edinen bir analiz yöntemidir. Ayrıca betimleyici istatistikler yorumlayıcı istatistikler için temel oluşturan istatistiklerdir. Araştırmada kullanılacak testlerin parametrik veya non parametrik olduğuna karar vermek için SİDÖT ölçeğine normallik testi yapılmıştır. Bu kapsamda Skewness değeri "-.686" ile -1 ile +1 arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan Q-Q Plot Şekil 2'de verilmiştir. Q-Q Plot şekli incelendiğinde verilerin normal olduğu görülmüştür. Bunun sonucu olarak verilerin analizinde parametrik testler tercih edilmiştir.

Şekil 2. SİDÖT Ölçeğinin Normallik Testi İçin Q-Q Plot Şekli

İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarını demografik değişkenlere göre değişimi test etmek için ölçek toplam puanları kullanılmıştır. Öğretmen tutumlarının toplam puanının cinsiyet ve medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla Bağımsız Gruplar t-testi yapılmıştır. Öğretmen tutumlarının yaş ve okul türü değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Gruplar Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Büyüköztürk, Çokluk ve Köklü (2010), örneklemelerin ortalamaları arasındaki farkların manidar bulunmasının bağımsız ve bağımlı değişken arasında güçlü bir ilişki olduğunu garanti etmeyeceğini belirtmektedirler. Ayrıca test sonuçlarının bağımlı değişkene ait puanlarda gözlenen toplam varyansın ne kadarının bağımsız değişkenden kaynaklandığına ilişkin bir bilgi vermeyeceği ve bu amaçla etki büyüklüğü (genişliği) olan eta-kare (η^2) analizinin yapılarak test puanlarındaki varyansın ne kadarının bağımsız değişkene veya grup değişkenine bağlı olduğuyla ilgili yorum yapılmasına imkân sağlayacağı belirtilmektedir. Bu nedenle, anlamlı farkın bulunduğu test sonuçları için Eta-kare hesaplaması yapılmıştır. Eta-kare (η^2), 0 ile 1 arasında değer alabilir. Eta-kare istatistiğinde .01, .06 ve .14 olması sırasıyla küçük, orta ve geniş etki büyüklüğü olarak yorumlanır (Green, Salkind ve Akey, 2000; Büyüköztürk, 2005; Büyüköztürk, Bökeoğlu-Çokluk ve Köklü, 2009; Mazı, 2018).

Öğretmen tutumlarının demografik özelliklere göre istatistiksel olarak değişimi $p < .05$ anlamlılık düzeyinde araştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar tabloya dönüştürülerek yorumlanmıştır. Bulguların yorumlanmasında, öğretmenlerin ölçekten aldıkları puanların ortalaması arttıkça öğretmen tutumlarının olumlu hale geldiği, puanlar azaldıkça görüşlerinin olumsuz hale geldiği kabul edilmiştir. Bu amaçla, elde edilen toplam puan madde sayısına bölünmüş ve her bir öğretmene ait 1-5 arası puan elde edilmiştir. Bu puanın değerlendirilmesinde, 1 ile 5 puan arasındaki ranjın (4) aralık sayısına (5) bölünmesi ile elde edilen değere (0.8) göre oluşturulan aşağıdaki puan aralıkları dikkate alınmıştır. 1.00 - 1.80 (Kesinlikle katılmıyorum), 1.81 - 2.60 (Katılmıyorum), 2.61 - 3.40 (Kararsızım), 3.41 - 4.20 (Katılıyorum), 4.21 - 5.0 (Tamamen katılıyorum) şeklindedir. Buna göre, 1 ile 2.60 arasındaki puanlar öğretmen tutumlarına yönelik olumsuz görüşleri, 2.61 ile 3.40 arasındaki puanlar kararsızlığı, 3.41 ile 5 arasındaki puanlara olumlu olan görüşleri belirtmektedir.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, istenmeyen öğrenci davranışlarının öğretmenlerin tutumlarını ve bu tutumların demografik özelliklere göre nasıl değiştiğine yönelik bulgular verilmiştir.

İstenmeyen Davranışlara Yönelik Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi

Araştırmanın birinci alt problemine ait “İstenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ne düzeydedir?” betimsel istatistik değerleri Tablo 3’de verilmiştir. Betimsel istatistik tablosunda aritmetik ortalama, standart sapma değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen Tutumları Ortalaması

Değişken	N	\bar{X}	SS
Öğretmen Tutumları Toplam Puan Ortalaması	197	3.35	.74

Tablo 3’de görüldüğü gibi öğretmen tutumları toplam puan ortalaması ($\bar{X}=3.35$) ve standart sapması da ($SS=.74$) bulunmuştur. Bu durum 2.60-3.40 aralığına düştüğünden dolayı öğretmenlerin tutumları “Kararsızım” aralığına düştüğünü göstermektedir.

Öğretmen Tutumlarının Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmanın ikinci alt problemi olan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Puan Türü	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
SİDÖT	Erkek	98	54.83	9.12	195	1.65	.100
Toplam	Kadın	99	52.37	11.60			

*p<.05

Tablo 4'e göre öğretmen tutumları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>.05$). Diğer bir ifadeyle, erkek öğretmenlerinin tutumları kadın öğretmenlerin tutumlarından istatistiksel olarak farklı değildir.

Öğretmen Tutumlarının Medeni Durum Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının medeni duruma göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bağımsız gruplar t-testi sonuçları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Medeni Durum Değişkenine Göre Bağımsız Gruplar T-Testi Sonuçları

Puan Türü	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
SİDÖT	Bekâr	99	54.24	9.73	195	.865	.388
Toplam	Evli	98	52.94	11.21			

*p<.05

Tablo 5'e göre öğretmen tutumları medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>.05$). Diğer bir ifadeyle, bekâr öğretmenlerinin tutumları evli öğretmenlerin tutumlarından istatistiksel olarak farklı değildir.

Öğretmen Tutumlarının Yaş Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmanın dördüncü problemi olan istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılık göstermediğini test etmek amacıyla bağımsız gruplar tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Puan Türü	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p	η^2	Fark (Tukey HSD)
SİDÖT Toplam	Gruplar Arası	655.876	218.625	3	2.017	.113	-	-
	Gruplar İçi	20923.444	108.412	193				
	Toplam	21579.320		196				

*p<.05

Tablo 6 incelendiğinde öğretmen tutumları yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur ($p>.05$).

Öğretmen Tutumlarının Okul Türü Değişkenine Göre İncelenmesi

Araştırmanın beşinci problemi olan istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının okul türü değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek amacıyla bağımsız gruplar tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okul Türü Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Puan Türü	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p	η^2	Fark (Tukey HSD)
SİDÖT Toplam	Gruplar Arası	2782.776	927.592	3	9.524	.000*	.13	3,1>3
	Gruplar İçi	18796.544	97.391	193				3,2>3
	Toplam	21579.320		196				4,1>4
								Ortaokul ve Lise lehine

*p<.05

Tablo 7’deki analiz sonuçlarına göre SİDÖT [$F_{(3-193)} = 9.524, p < .05$] okul türü değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla uygun Post-Hoc tekniklerinden Tukey HSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Analiz sonucunda farklılığın ortaokulda çalışan öğretmenler ile anaokulu ve ilkokulunda çalışan öğretmenler arasında ve ortaokulda çalışan öğretmenler lehine olduğu bulunmuştur. Ayrıca lisede çalışan öğretmenlerle anaokullarında çalışan öğretmenler arasında lisede çalışan öğretmenler lehine de anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın etki büyüklüğünü belirlemede, η^2 istatistiği kullanılmış ve etki büyüklüğü 0.13 olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmen tutumlarının puanlarındaki varyansın %13’ünün okul türü değişkenine bağlı olduğu ifade edilebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, istenmeyen öğrenci davranışları karşısında öğretmen tutumlarının demografik değişkenler açısından nasıl değiştiğine yönelik elde edilen bulguların sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca elde edilen bu sonuçlar ilgili alan yazına dayalı olarak tartışılmıştır. En son olarak ise elde edilen sonuç ve tartışmalardan hareketle öneriler sunulmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, sınıf içi istenmeyen davranışlara yönelik öğretmenlerin tutumları cinsiyet, medeni durum, yaş ve okul türü gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının düzeyi incelenmiştir. Bu kapsamda öğretmen tutumlarının kararsız düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen tutumlarının kararsız düzeyde çıkmasının sebebi olarak Reyhanlı’nın sahip olduğu çok kültürlü yapının öğrenciler aracılığıyla sınıflara taşınması ve farklı bölgelerden gelen öğretmenlerin

sınıftaki çok kültürlü ortama adapte olamamalarından kaynaklandığı düşünölmektedir. Mazı'nın (2018) araştırmasında, Hatay ilindeki öğretmenlerin çokkültürlölük algı düzeylerinin yüksek olması bu durumu desteklemektedir. Alan yazın incelendiğinde birçok araştırma (şimşek, 2000; Tanhan ve şentürk, 2011; Tosun, 2001) öğretmenlerin tutumlarını orta düzeyde tespit etmiştir. Bu durumu öğretmenlere kazandırılacak becerilerle tutum seviyesini olumlu düzeeye getirebileceği belirtilmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumları, cinsiyet değişkeni açasından değişimi incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğretmen tutumlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan yola çıkarak, öğretmen tutumlarında cinsiyetin etkisinin olmadığı söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde birçok araştırma (Alım, Doğanay ve Elikesik, 2007; Cebeci ve şirin, 2017; Esen, 2006; Sezgin ve Duran 2010; Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2009) öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik tutumlarında cinsiyet değişkeni açasından anlamlı farklılık tespit edilmemesi bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Fakat araştırmaların bir kısmı (Alkan, 2017; Dağlı ve Baysal, 2011; Tanhan ve şentürk, 2011) bu araştırmanın bulgularıyla çelişmektedir. Bu araştırmalarda erkek ve kadın öğretmen tutumları birbirine yakın çıkmıştır. İstenmeyen davranışların meydana geldiği sınıfın öğretmeninin düşüncelerinin diğer öğretmenlerle paylaşıldığında onları duygusal olarak etkilediği bunun sonucunda diğer öğretmenlerin de normalden farklı tutum geliştirdiği düşünölmektedir.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının medeni hal değişkenini açasından değişimi incelenmiştir. Analiz sonucunda öğretmen tutumlarının medeni hal değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan hareketle, öğretmen tutumlarında medeni durumun etkisinin olmadığı söylenebilir. Bu durum Tanhan ve şentürk'ün (2014) araştırmasıyla benzeşmektedir. Sınıf içi istenmeyen davranışların öğretmen tutumlarına etkisinin araştırıldığı çalışmada medeni durum değişkenine göre anlamlı fark tespit edilmemiştir. Öte yandan Alkan (2007) ve Cebeci ve şirin'in (2017) araştırmasında bekâr öğretmenlerin evli olanlara göre öğrencinin istenmeyen davranışlarına karşı tutumunun daha olumsuz olması bu çalışmanın bulgularıyla çelişmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının yaş değişkeni açasından değişimi incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerin yaşları ne olursa olsun tutumlarının farklı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum göreve yeni başlayan öğretmenlerin hevesli, dinamik olması ve geleceğe daha olumlu bakmasıyla tutumlarının yüksek olacağı düşünölebilir ancak kıdemli öğretmenler yılların getirdiği tecrübeleri sayesinde farklı yaş grubundaki öğretmen tutumlarını eşitlemektedir. Alan yazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularına paralellik gösteren birçok araştırma (Esen, 2006; Korkmaz, Korkmaz ve Özkaya, 2009; Tanhan ve şentürk, 2011) bulunmaktadır.

Araştırmanın son alt problemi doğrultusunda istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarının okul türü değişkenine göre değişimine bakıldığında ortaokulda çalışan öğretmen tutumlarının anaokulu ve ilkokulda çalışan öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilirken; lisede çalışan öğretmen tutumlarının anaokulunda çalışan öğretmen tutumlarından yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ortaokul ve lise öğretmenlerinin tutumlarının yüksek seviyede olmasında; öğrencilerin yaş ve gelişim seviyelerinin diğer okul türündeki öğrencilere göre daha üst düzeyde olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir. Yapılan önceki araştırmalar incelendiğinde bu çalışmanın bulgularını destekleyen araştırmalar (Esen, 2006; Cebeci ve şirin, 2017) bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmada okul türü değişkeninin istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumlarını etkilediği, cinsiyet, medeni durum, yaş değişkenlerinin ise öğretmen tutumlarını etkilemediği tespit edilmiştir. Bu kapsamda temel bulgular şu şekilde özetlenebilir. İstenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumları genel olarak yüksek seviyededir. Ortaokul ve lise öğretmenlerinin tutumlarının anaokulu ve ilkokul öğretmenlerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Okullarda verilen eğitimin önemli bir paydaşı olan öğretmenlerimizin istenmeyen davranışlara yönelik olumlu tutuma sahip olması eğitimin verimliliğini doğrudan etkilediği düşünölmektedir.

Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunabilir.

- Araştırma Hatay İli Reyhanlı İlçesinde alışan olan öğretmenler ile sınırlıdır. Daha genellenebilir sonuçlar elde etmek amacıyla bu alanda gelecekte yapılacak araştırmaların çalışma grupları farklı illerden ve ilçelerden seçilebilir.
- Bu araştırmada istenmeyen davranışlara yönelik öğretmen tutumları nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli olarak incelenmiştir. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntemin kullanılması sonraki çalışmalar için önerilebilir.
- Bu çalışmada anaokul, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin tutumları incelenmiştir. Bundan başka özel eğitim okullarında ve özel okullarda görev yapan öğretmenlerin çalışma koşulları farklı olduğu için bu okul türlerinde görev yapan öğretmen tutumlarının incelenmesi araştırmacılara önerilmektedir.
- Öğretmen tutumlarına olumsuz etki eden faktörlerin etkisini düşürebilmek için hizmet içi eğitim ve seminerler düzenlenebilir.

KAYNAKLAR

- Alım M., Doğanay S. & Elikesik M (2007). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara ilişkin yeterliliklerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15),171-188.
- Alkan, H. B., (2007). İlköğretim Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Yöntemleri ve Okulda şiddet, Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Niğe Üniversitesi, Niğe.
- Arwood, B.S., Marrow, L., Lane, K. & Joliette, K. (2005). Project improve: improving teachers' ability to address students social needs. *Education and Treatment of Children*, 4 (28), 30-443.
- Balay, R. (2003). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi*. Ankara: Sandal Yayınları.
- Browne, M. W. & Cudeck, R. (1993). Alternative Ways of Assessing Model Fit. İçinde K. A. Bollen ve S. Long (Der.) *Testing Structural Equation Models*: 131- 161. Newbury Park, CA: SAGE Publications.
- Burden, P.E. (1995). *Classroom management and discipline. methods to facilitate cooperation and instruction*. USA: Longman Publishers.
- Büyüköztürk, ř. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem A Yayıncılık, Ankara, 209s.
- Büyüköztürk, ř., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2010). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 258s.
- Büyüköztürk, ř., Çokluk, Ö. & Köklü, N. (2010). Sosyal Bilimler İçin İstatistik, Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara, 258s.
- Can, N. (2013). Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi. 2. Baskı. Pegem Akademi, Ankara.
- Cebeci, B. & şirin, T. (2017). İlköğretim Kurumlarında Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarına Dair Öğretmen Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi (UGEAD) / International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*. 3.
- Curwin, R. L. & Mendler, A. A. (1988). *Discipline with dignity*, E, Broyhers. Inc. (Ed.), Association for superfision and cyrriculum development, USA.
- Dağlı, A. & Baysal, N. (2014). İlköğretim İl. Kademedede Görevli Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarına ve Bunların Çözüm Yollarına İlişkin Görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (38), 61-78. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/esosder/issue/6152/82633>.
- Esen, H. (2006), İlk ve Ortaöğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Kullandıkları Disiplin Türleri, (Yayımlanmış yüksek lisans tezi), Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Green, S., Salkind, N. & Akey, T. (2000). *Using SPSS for Windows: Analysing and Understanding Data*. New Jersey: Practice Hall.
- İnceoğlu, M. (2004). *Tutum, Algı, İletişim*. Ankara. Elips yayınları.
- Karasar, N. (2006). Bilimsel araştırma yöntemi. Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, N., Korkmaz, F. & Özkaya, G. (2009). İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İstenmeyen Davranışlarla Baş Etme Stratejilerinin İncelenmesi (Bursa İli Örneği). *İlköğretim Online*, 8 (1), 119-128. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/ilkonline/issue/8599/107055>.

- Mazı, Ali (2018). Öğretmenlerin Çokkültürlülük Algılarının İncelenmesi (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik testler*. Ankara: Psikolojik Danışma, Rehberlik ve Eğitim Merkezi, Yeni Doğuş Matbaası.
- Öztürk, B. (2003). Sınıfta istenmeyen davranışların önlenmesi ve giderilmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Rosen, L.A., Taylor, S.A., O'Leary, S.G. & Sonderson, W. (1990). A survey of classroom management practices, *Journal of School Psychology*. 3, (28) 257-269.
- Şimşek, Ö. F. (2000). Bir Grup Rehberliği Programının Öğretmenlerin Disiplin Anlayışına Etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Tanhan, F. & Şentürk, E. (2011). Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumlarının Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Bakanlığı*. Retrieved from <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ir00559a&AN=tuda.article.406826&lang=tr&site=eds-live&authtype=ip,uid>.
- Tanhan, F. & Şentürk, E. (2011). Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, [S.l.], v. 4, n. 35, apr. 2016. ISSN 1302-1370. Erişim Adresi: <<http://pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/178>>. Erişim Tarihi: 22 Aralık 2018.
- Tosun, U. (2001). *Onurlu Disiplin*. İstanbul: Beyaz Yayınları.